

บทปริทรรศน์หนังสือ

(Book Review)

สม สุจิรา. (2561). *คิดแบบอัจฉริยะ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

คิดแบบอัจฉริยะ

Intelligent Thinking

สมศักดิ์ จีวัฒนา¹

Somsak Jeewattana

¹สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Computer Science Program, Faculty of Science, Buriram Rajaphat University

ผู้เขียนบทปริทรรศน์หนังสือ (Book Review) ได้เลือกหนังสือชื่อ *คิดแบบอัจฉริยะ* มาเขียนด้วยเหตุผลเบื้องต้นที่อ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว เกิดความรู้สึกว่าประทับใจในมุมมองของการถ่ายทอดการคิดแบบอัจฉริยะที่แสดงให้เห็นถึงการคิดด้วยมุมมองหลายแบบ สะท้อนถึงวิธีการคิดอย่างเป็นระบบ จะคิดอย่างไรให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานเมื่ออยู่ในยุคศตวรรษที่ 21 และประเทศไทย 4.0 เน้นทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ซึ่งวิธีคิดจำเป็นต้องเปลี่ยนตามเทคโนโลยี จากที่เคยคิดแบบแยกย่อยและต้องจำต้องเปลี่ยนมาเป็นการคิดแบบองค์รวมและความเข้าใจแทน เทคโนโลยีเช่น โทรศัพท์มือถือ Smart Phone เครื่องคอมพิวเตอร์ ฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น การคิดแบบนี้จะช่วยแบ่งเบาภาระในการจำของมนุษย์ทุกคนที่ใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดีและช่วยให้สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว

หนังสือ*คิดแบบอัจฉริยะ*เป็นหนังสือที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจสำหรับทุกคนเพราะผู้เขียนได้เสนอหลักการสำคัญเกี่ยวกับการคิดแบบอัจฉริยะพร้อมยกตัวอย่างประกอบที่ชัดเจนในบางบทมีการวิพากษ์ตัวอย่างพร้อมเหตุผลที่น่าเชื่อถือ โดยผู้เขียนหนังสือเล่มนี้มีเจตนาที่จะช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้ ความเข้าใจ และรู้จักเทคนิควิธีการคิดตามแบบต่าง ๆ ที่เป็นการคิดแบบอัจฉริยะ

โดยมี “สติ” เป็นเครื่องมือที่ทำให้พลังความคิดมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพราะสติจะช่วยกรองความคิดที่ฟุ้งซ่าน ความคิดที่ไร้สาระออกไป ข้อสำคัญจะต้องฝึกสติให้สามารถควบคุมความคิดที่เกิดขึ้นได้ อย่างเฉียบคมพร้อมที่จะนำไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จต่อการดำเนินชีวิตได้

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ร้อยเรียงโดยใช้สำนวนภาษาอ่านแล้วเข้าใจได้ง่ายเหมาะสำหรับทุกคนที่สนใจด้านนี้เพราะผู้เขียนได้เขียนอย่างกระชับ ชัดเจน อ่านได้ใจความ เข้าใจง่าย มีการนำเสนอเนื้อหาอย่างเป็นระบบเหมือนกันทุกบท โดยเริ่มจากการเกริ่นนำ อธิบายเนื้อหาพร้อมยกตัวอย่าง สรุปประเด็น เนื้อหาจะเน้นเรื่องของการคิดที่เป็นสิ่งสำคัญให้ประสบความสำเร็จมีวิธีการคิดแบบอัจฉริยะ 9 แบบ โดยการรวบรวมมาจากส่วนหนึ่งของผู้ประสบความสำเร็จของบรรดาอัจฉริยะด้านต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปะ วรรณกรรม กีฬา การเมือง การปกครอง เป็นต้น นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้แสดงแนวทางการปฏิบัติที่ยกมาเป็นตัวอย่างไว้ด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าหนังสือเล่มนี้เน้นย้ำคุณค่าให้เกิดการปฏิบัติทุกวงการ ทุกสาขาอาชีพที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาระบวนการคิดที่หลากหลายรูปแบบในการประยุกต์ใช้กับการทำงานและชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง

หนังสือ *คิดแบบอัจฉริยะ* เล่มนี้ เป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษากระบวนการคิดในการปฏิบัติงานทุกสาขาวิชาชีพทั้งผู้บริหารองค์กรให้มีระบบและเทคนิควิธีการคิดในการวางแผนการบริหารองค์กร มีการจัดระบบระเบียบความคิดให้เกิดประโยชน์ ให้เป็นความคิดสร้างสรรค์ และทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จได้ตามความคาดหวังไว้

สาระสำคัญของหนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยกระบวนการคิด 9 แบบ ดังนี้

บทที่ 1 คิดนอกกรอบ อธิบายถึงวิธีการคิดที่ฉีกแนวออกจากการคิดแบบเดิม ๆ ที่คนทั่วไปคิดกัน มีทั้งตัวอย่างการคิดแบบต่าง ๆ ทดสอบความสามารถในการคิดนอกกรอบของผู้อ่านและบอกถึงอุปสรรคของการคิดนอกกรอบ ซึ่งเป็นการทำอะไรใหม่ ๆ นอกเหนือจากสิ่งที่ทำแบบเดิม ๆ อาจเป็นการถ่ายทอดความคิดของบุคคลหนึ่งมาสู่อีกบุคคลหนึ่งทำให้แปลกใหม่กว่าเดิมและดีกว่าเดิม การคิดนอกกรอบอาจจะประสบปัญหา แต่เราต้องทดลองเรียนรู้และพยายามทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เหมือนใครเพื่อความโดดเด่นสำหรับงานที่เราคิดนอกกรอบ

บทที่ 2 คิดเป็นเจ้าภาพ เปรียบเทียบความสามารถในการคิดเป็นภาพระหว่างคนกับสัตว์ การวางแผนโดยใช้ภาพ การฝึกใช้กำลังสติเก็บรายละเอียดภาพ และการอธิบายให้คนอื่น ๆ เห็นภาพในใจ เป็นคิดเป็นภาพเรียกอีกอย่างว่าจินตนาการ มโนภาพ มโนคติ ภาพลักษณ์ วิสัยทัศน์ ทัศนคติ

และมองการณ์ไกลสิ่งเหล่านี้เป็นการคิดเป็นภาพ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในหลากหลายอาชีพและเพื่อความสำเร็จที่แตกต่างกัน

บทที่ 3 คิดเชื่อมโยง หรือคิดแบบสัมพันธ์ เช่น การคิดเป็นแผนภาพ (Mind Mapping) การแปลงข้อมูลเป็นภาพ การเปรียบเทียบ การใช้คำย่อ การเขียนแบบ เป็นความคิดเชื่อมโยงที่ทำให้เกิดปัญญา ซึ่งทางพุทธศาสนา เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์ 4 คือการมองสิ่งหนึ่งที่สามารถจะขยายผล อันจะนำไปสู่อีกสิ่งหนึ่งเพื่อดูความสัมพันธ์กันเป็นแผนภาพ

บทที่ 4 คิดย้อนกลับ กล่าวถึงวิธีคิดย้อนจากผลมาหาเหตุ มีการยกตัวอย่างวิธีมากมาย ซึ่งจะทำให้เข้าใจได้ว่าทำไมคนอัจฉริยะจึงคิดแบบนี้ เป็นการคิดย้อนกลับคือการคิดจากใหญ่ไปหาย่อย โดยมีคำถามทำให้เกิดการคิดย้อนกลับ How, Where, What, Why, When, Who เช่น พระพุทธเจ้ามองเห็นทุกขจึงคิดหาหนทางแห่งการดับทุกข์ เป็นต้น

บทที่ 5 คิดสร้างสรรค์ กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างไอเดียกับไอคิว และการใช้สมองซีกขวาซึ่งเป็นส่วนที่สร้างความคิดสร้างสรรค์และมีแบบทดสอบการใช้สมองได้เป็นอย่างดี ซึ่งการคิดสร้างสรรค์โลกเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีและการสื่อสารอย่างเต็มตัวในยุคศตวรรษที่ 21 จากการเคยคิดแบบท่องจำหรือคิดแบบย่อต้องเปลี่ยนมาเป็นการคิดแบบองค์รวมและการคิดแบบเข้าใจ แทนเพราะการคิดสร้างสรรค์นำไปสู่ความสำเร็จ เช่น ไอเดียกับไอคิว ซึ่งไอเดียสูงจะประสบความสำเร็จแต่ก็ไม่แน่นอนเสมอไป ส่วนไอคิวก็ประสบความสำเร็จได้เช่นเดียวกัน คนมีไอคิวจะทำงานด้วยสมองซีกซ้าย คนมีไอเดียจะใช้สมองซีกขวาเมื่อมีไอเดียก็ลงมือกระทำเกิดภาพในจินตนาการออกมาเป็นรูปธรรม ถ้าไอเดียหยุดคิด งานจะหยุดชะงัก ดังนั้น ไอเดียกับไอคิวควรทำงานควบคู่กัน

บทที่ 6 คิดล่วงหน้า เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ การกำหนดเป้าหมาย การวางแผน และแบบทดสอบให้วิเคราะห์ตัวเองถึงแผนการในอนาคต ซึ่งการคิดล่วงหน้าถึงอนาคตสามารถทำให้ร้ายวุ่นได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องแย่งกับใคร แต่ต้องฝึกคิดล่วงหน้าไว้เรื่อย ๆ เริ่มจากคิดว่าพรุ่งนี้จะทำอะไรไปไหนพบใครบ้างจนไปถึงเดือนหน้า ปีหน้า ชีวิตจะเป็นอย่างไร เรียนอะไร ทำงานที่ไหน เช่น การซื้อที่ดิน บางคนซื้อที่ดินในชนบทเพื่อเก็งกำไรไว้อีก 10 ถึง 20 ปีข้างหน้า ดังนั้นผู้ที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ล้วนมีความคิดล่วงหน้าคาดการณ์ในอนาคตทั้งสิ้น

บทที่ 7 คิดวิเคราะห์ กล่าวถึงเทคนิคการวิเคราะห์แบบต่าง ๆ และแบบทดสอบความสามารถ

การวิเคราะห์ ซึ่งการคิดวิเคราะห์เป็นการแยกเหตุและผลออกจากกันให้ชัดเจน เช่น อะไรคือเหตุที่เราไม่ไปทานอาหารร้านนี้ จึงเป็นผลทำให้เราไม่ไปร้านนี้เลย การคิดวิเคราะห์ต้องกระตุ้นด้วยการตั้งคำถามเพื่อความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ในการนำมาวิเคราะห์ เพราะมุมมองช่วยให้เพิ่มความกระฉับกระเฉงยิ่งขึ้น

บทที่ 8 คิดด้วยสติ เกี่ยวกับการฝึกสติเพื่อเพิ่มพลังความคิดและประโยชน์ของการฝึกสติ ซึ่งเป็นการให้ทราบถึงสติการรู้ตัวมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการคิดเพื่อให้มีประสิทธิภาพ เพราะสติคือการรู้ตัวความรู้สึกตัวมีสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้พร้อมกับมีสมาธิคือ การจดจ่อต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อส่งผลต่อการสำเร็จในเรื่องงานหลากหลายอาชีพ

บทสุดท้าย วิธีการฝึกคิดแบบ โยนิโสมนสิการย้ำเน้นถึงการนำหลักคิดของธรรมะประยุกต์เพื่อนำมาใช้กับวิถีชีวิตของปวงชน โดยมีวิธีคิดสำคัญ 2 แบบ คือ การคิดจากเหตุไปหาผล และการคิดจากผลไปหาเหตุ โดยนำหัวใจหลักของพระพุทธเจ้าที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือการคิดแบบปฏิจกสมุพบาท อธิบายว่าเมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี เพราะความดับไปแห่งสิ่งนี้ ทำให้สิ่งนี้จึงดับไป เป็นการคิดที่ต้องยอมรับว่ามี การเกิด แก่ เจ็บ สิ้นสุดท้ายจึงตายไป ไม่มีใครข้ามพ้นสิ่งนี้ไปได้ ใครคิดเช่นนี้จะทำให้ชีวิตนี้เป็นสุข เพราะยอมรับความเป็นจริง อยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง ยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การปล่อยวาง เดินทางสายกลางแล้วชีวิตจะเป็นสุข โดยการคิดจากเหตุไปผลและคิดจากผลไปเหตุ

คุณค่าของหนังสือเล่มนี้ผู้ปริทัศน์ภูมิใจนำเสนอเพราะเชื่อว่าทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจกระบวนการคิดในการปฏิบัติงานทุกสาขาวิชาชีพในการบริหารองค์กรให้มีระบบและเทคนิควิธีการคิดในการวางแผน มีการจัดระบบระเบียบความคิดให้เกิดประโยชน์ที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประเทศชั้นนำ ในการวางแผนพัฒนาระบบต่างๆ รวมไปถึงพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรรวมของประเทศชาติในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

สม สุจิรา. (2561). *คิดแบบอัจฉริยะ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Translated Thai References

Sujeera, S. (2018). *Intelligent Thinking*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing.

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ จีวัฒนา

สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

โทรศัพท์: 092-1567841

อีเมล: somsak.je@bru.ac.th

Author

Assistant Professor Dr. Somsak Jeewattana

Computer Science Program

Faculty of Science, Buriram Rajabhat University

Tel: 092-1567841

E-mail: somsak.je@bru.ac.th

